

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyelerinin Tıp eğitimi ile ilgili düşünce ve uygulamaları

Ersin Uskun*, Malik Doğan*, Ahmet Nesimi Kişioğlu*, Sevil Baylan*,
Ertan Uzun*, Vahide Baysal Akkaya**.

*Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, Isparta

**Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı ve Dermatoloji AD, Isparta

Özet

Tıp eğitimi oldukça pahalı donanım, uzun bir süreç gerektiren ve doğrudan insan hayatını ilgilendirdiği için önemli bir eğitim şeklidir. Bu alanda en iyi ve en kaliteli eğitim şeklinin belirlenmesi için çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim üyelerinin tıp eğitimine ilişkin görüşlerini saptamak üzere tanımlayıcı türde planlandı. Anket uygulanan 140 öğretim üyesinin %72.8'inin anketi dolu olarak geri döndü. Araştırma grubunun yaş ortalaması 39.5±5.8 olup, 83 (%87.3)'ü erkekti. Öğretim üyeleri ortalama 15.7±5.7 yıl önce fakülteden mezun olmuştu ve 6.1±5.0 yıldır fakültede çalışmaktaydı. Grupta 34 kişi (%33.3) daha iyi tıp eğitimi ile ilgili bir etkinliğe katılmıştı. Öğretim üyelerinin çoğunluğu (%83.3) bu konuda eğitimlere katılmaya istekli olduklarını belirtti. Çalışmanın sonucunda fakültemizdeki öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun daha iyi öğretim metodlarıyla ilgilendiği belirlenmiştir ve bu gelecekteki çalışmalar için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Tıp Eğitimi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Probleme Dayalı Öğrenme, Entegre Sistem.

Abstract

Opinions and practice of teachers on medical education in Süleyman Demirel University Medical Faculty

Objecives. Medical education is such an education type that necessitating a quite expensive equipment and quite long period of time. Also, due to related to human life, it is an important education type. It is needed the studies, that for identification of the best and most quality education type in this field. Material-Methods. This is a descriptive study designed to interpret the viwes of teachers about medical education in Süleyman Demirel University School of Medicine. We applied a questionnaire to them. Overall, 72.8% of the 140 returned the questionnaire filled. Results. Mean age of the teachers was 39.5±5.8 yeras old. Eighty-three% of them are male. They graduated of the faculty 15.7±5.7 years ago. They have been working at the faculty for 6.1±5.0 years. 33.3% of the study group had attended to an activity about medical education. Most of them (83.3%) showed a great eagerness to participate in trainings on this subject. In conclusion, this study indicate that most of the teachers in our medical faculty interest in the best teaching methods and it is important for the studies in the future.

Keywords: Medical education, Süleyman Demirel University, Problem- based learning, Integrity system.

Giriş

Tıp Eğitimi doğrudan insan yaşamını ilgilendiren ve bu nedenle fazlaca öneme sahip bir eğitimidir. Oldukça pahalı donanım ve uzun bir süreç gerektirir. Her gün ve her saat gelişen "Tıp Bilimi" sebebi ile sürekli bir devinim ve aşama halindedir. Bu nedenle gelişen koşullar ve artan bilgi ve becerilere göre "Tıp Eğitimi" sürekli izlenmelidir.

Dünya genelinde yetmişli yıllardan beri tıp eğitiminde temel değişiklikler yapılması tartışılmaktadır. Tıp öğrencilerinin eğitiminde, hastalıkların önlenmesi ve sağlığın geliştirilmesine yeterli düzeyde önem ve-

rilmemesi, tıp eğitiminin hedefleri arasında toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesinin yer almaması, bu tartışmaların temelini oluşturmaktadır (1).

Değişimin tarihsel süreci içerisinde tıp eğitiminin dönüm noktaları; 1. Flexner öncesi dönem ya da çıraklık modeli (1910'dan öncesi) 2. Flexner dönemi (1910-1970) eğitime biyomedikal yaklaşımın uygulandığı dönem ve 3. Topluma dayalı tıp eğitimi dönemi olmak üzere üç bölüme ayrılabilir (2, 3). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde çok yaygın olarak benimsenmiş olan Flexner modeli yıllar boyunca uygulanmış, ülkemizde verilen tıp eğitiminde de bu yaklaşım benimsenmiştir. Eğitimin tamamına yakın bir bölümünün sınıflarda, laboratuarda ve üçüncü basamak hastanelerde yapıldığı bu sistemde, mezun olan hekimler içinde yaşadıkları toplumun sorunlarını bilmeden yetişmekte ve gerçekte mesleklerini yürüte-

Yazışma Adresi:

Yrd.Doç.Dr.Ersin USKUN

SDÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı/ ISPARTA

Tel : 211 32 81

Fax: 237 11 65

E-mail: ersin@med.sdu.edu.tr

cekleri koşullara hazırlanmadan mezun olmaktadır (4). Oysa 1988 Edinburg Bildirgesi'nde tanımlandığı üzere tıp eğitiminin temel amacı "Bütün toplumun sağlık düzeyini yükseltici, nitelikli hekimler" yetiştirmektir (5). Dünya Tabipler Birliği ise bu amacı "yetenekli ve yeterli hekimler yetiştirmek" olarak belirtmektedir. Burada sözü edilen yeteneklilik ve yeterlilik "hizmet sunucu, karar verici, iletişimci, toplum lideri ve yönetici" özellikleri olan hekimleri kapsamaktadır. Türk Tabipleri Birliği 21. yüzyılda tıp eğitiminin Türkiye'de amacını; "iyi tanı koyabilen, iyi tedavi edebilen, iyi iletişim kurabilen, sağlık hizmetlerinin ekip hizmeti olduğunu bilen, koruyucu hekimliği önceleyen, toplum sağlığını koruyabilen, toplumu yönlendirebilen ve sürekli tıp eğitiminin kendi sorumluluğunda olduğunu bilen hekimler yetiştirmek" olarak tanımlamaktadır (6).

Tıp Eğitiminde dünyada ve Türkiye'de kullanılan üç temel sistem vardır: klasik, entegre ve probleme dayalı sistem. Klasik sistem, bir hekimin kazanması gereken bilgi ve becerileri belli bir sıralama içerisinde üst üste yığarak öğretme esasına dayanır. Tıp bilimini oluşturan disiplinlerin bütünlük ve zaman sırası içinde kendilerine ait konuları anlatmaları ile sistem işlemektedir. Sistemin akışı öğrencilere önce insan organizmasının sonra normal olmayan durumların öğretilmesi, ardından hekimlik uygulamalarına yönelik bir klinik eğitim dönemi ile eğitimin tamamlanmasıdır. Entegre sistemde, tıp bilimindeki disiplinlerin eğitim dönemi içinde yatay ve dönemler arası entegrasyonu sağlanır. Böylece eğitimlerin disiplinlere ait özel konular olması önlenir. Bir anlamda eğitimin her bileşeni, zaman sıralamasında kendinden önceki bileşenin desteği ya da üstüne kurularak bir sonrakini destekler ya da zemin oluşturur. Böylece farklı disiplinlerin bakış açıları ile yığılımlı ve bütünsel bir öğrenmeye ulaşılır. Bu model Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi tarafından 1963'te Türkiye'de ilk kez uygulanmaya başlamıştır (7). Probleme dayalı öğrenme (PDÖ) göreceli yeni, ancak kökleri 20. Yüzyılın başlarına kadar uzanan bir eğitim yöntemidir. İlk kez altmışlı yılların ortasında McMaster Üniversitesi'nde uygulanan bu yöntem ve aktif eğitim geleceğin hekimlerini eğitmek için uygun bir model olarak birçok tıp eğitimcisi ve Türk Tabipleri Birliği tarafından önerilmektedir. Bu önerilerle ilk adımı atan Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi olmuştur (8). Probleme dayalı öğrenme kavramı, modern bilişsel teorinin eğitim- öğretim ortamına uygulanmasıdır. Temel prensibi, öğrenenleri mesleki yaşamlarında karşılaşacakları durumların bir benzetmesi sayılabilecek koşullarla karşı karşıya getirmek, bu durumları çözmelerinde rehberlik ederek kendi kendilerine araştırmalarını ve öğrenmelerini

sağlamaktır (9).

Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) Tıp Fakültesi 15.4.1993 tarihinde açılmıştır. Fakülteye 1993-1994 öğretim yılından itibaren öğrenci alınarak eğitim- öğretime başlanmıştır. Ayrıca Üniversite Uygulama ve Araştırma Hastanesi kurularak 15.06.1994 tarihinde poliklinik hizmeti vermeye başlamıştır. Halen Fakültemizde 2003-2004 eğitim öğretim yılında 271 öğrenci bulunmaktadır. Fakültemiz entegre eğitim verilen bir Tıp Fakültesidir.

Günümüzde tıp eğitiminde tüm dünyada ve ülkemizde büyük bir değişim süreci yaşanmaktadır. Yıllardır süre gelen klasik eğitim sistemi, yerini öğrenci merkezli aktif eğitim sistemlerine bırakmaktadır. Değişik toplantılarda ve kongrelerde tıp eğitimindeki sorunlar ele alınmakta, çağdaş tıp eğitimi sistemleri ve yöntemleri üzerinde durulmaktadır. Bunun yanı sıra birçok tıp fakültesinde eğitimin iyileştirilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülmektedir (7).

Bu araştırma SDÜ Tıp Fakültesi'nde daha iyi tıp eğitimi verebilmek adına yapılacak çalışmalar için ön fikir oluşturmak üzere, öğretim üyelerinin tıp eğitimine ilişkin düşüncelerini, bu konuda gelişmelere bakış açılarını, davranışlarını öğrenmek ve önerilerini almak amacıyla planlandı.

Materyal ve Metod

Tanımlayıcı tipteki bu çalışma 2004 Şubat ayında yapıldı. Araştırmanın evrenini SDÜ Tıp Fakültesi'nde bulunan öğretim üyelerinin tamamı oluşturmaktadır. Fakültemizde 13.02.2004 tarihi itibarıyla 25 profesör, 19 doçent, 95 yardımcı doçent, 1 öğretim görevlisi olmak üzere toplam 140 öğretim üyesi bulunmaktaydı. Uzman kadrosunda bulunan 6 kişi ders anlatma yükümlülükleri olmadığından araştırmanın kapsamı dışında bırakıldı. Araştırmada öğretim üyelerinin genel özellikleri, eğitimde kullandıkları teknikler, sınıfta olumlu eğitim atmosferi yaratma, etkili bir sınıf dersi yürütmek için yapılan uygulamalar, görsel işitsel araçları hazırlama kullanma ve değerlendirme becerisi ve etkili sunum yapma konusunda ilgiler, iyi tıp eğitiminin ne anlam ifade ettiği, tıp eğitimi anabilim dalı ve mesleki beceriler laboratuvarı konusunda görüşleri değerlendirmek üzere hazırlanmış anket formu kullanılarak veriler toplandı. Anketi mevcut kadroların %72.9'u (102 kişi) doldurarak araştırmacılara geri dönüşünü sağladı. Öğretim üyelerinin 22'si anketi yanıtlamayı kabul etmekle birlikte anketin geri dönüşünü sağlamadı. On dört kişiye izinde ve/veya yurtdışında olduğu için ulaşılamadı. İki öğretim üyesi ise anketi yanıtlamak istemedi. Veriler bilgisayarla değerlendirildi.

Bulgular

SDÜ Tıp Fakültesi'nde görevli öğretim üyelerinin ve

Tablo 1 : SDÜ Tıp Fakültesi Öğretim Üyelerinin ve Araştırmaya Katılan Öğretim Üyelerinin Bölümlere Göre Dağılımı

Öğretim Üyeleri	Bölümler											
	Temel Tıp Bilimleri			Dahili Tıp Bilimleri			Cerrahi Tıp Bilimleri			Toplam		
	Mevcut	Araştırmada	%	Mevcut	Araştırmada	%	Mevcut	Araştırmada	%	Mevcut	Araştırma	%
	sayı	sayı	%	sayı	sayı	%	sayı	sayı	%	sayı	sayı	%
Profesör	4	3	75.0	14	10	71.4	7	5	71.4	25	18	72.0
Doçent	5	5	100.0	7	4	57.1	7	7	100.0	19	16	84.2
Yrd. Doç.	15	11	73.3	37	31	83.8	43	25	58.1	95	67	70.5
Öğr.Gör	-	-	-	1	1	100.0	-	-	-	1	1	100.0
Toplam	24	19	79.2	59	46	78.0	57	37	64.9	140	102	72.9

Tablo 2 : Araştırmaya Katılan Öğretim Üyelerinin Mezun oldukları Üniversiteler

Üniversiteler	Sayı	%
Ankara Üniversitesi	19	18.7
Hacettepe Üniversitesi	13	12.7
Ege Üniversitesi	10	9.8
İstanbul Üniversitesi (Çapa)	10	9.8
Atatürk Üniversitesi	7	6.9
Akdeniz Üniversitesi	6	5.9
İstanbul Üniversitesi (Cerrahpaşa)	6	5.9
Selçuk Üniversitesi	5	4.9
Erciyes Üniversitesi	4	3.9
Uludağ Üniversitesi	3	2.9
Gazi Üniversitesi	3	2.9
Diğer Üniversiteler	16	15.7
Toplam	102	100.0

Tablo 3 : Araştırmaya Katılan Öğretim Üyelerinin Dersleri Anlatım/Aktarım Biçimleri

Aktarım biçimi	Sayı	%
Yalnız klasik ders anlatımı	4	3.9
Notlardan okuyup yazdırma	3	2.9
Görsel materyal kullanarak anlatım (öğrenci katılımı yok)	43	42.2
Görsel materyal kullanarak ve öğrenci katılımını sağlayarak	38	37.3
Görsel materyal kullanmadan öğrencinin aktif katılımı ile	14	13.7
Toplam	102	100.0

güncel bilgi, literatür ve olayları araştırma biçiminde ön hazırlık yaptığını belirtti.

Grubun %89.2'si (91 kişi) derse başlamadan önce öğrencilere dersin "amacını ve hedeflerini" belirtmekte, ancak yalnız 6'sı (%5.9) dersin amaç ve hedeflerini ders boyunca görülecek biçimde yazılı olarak (tahta, flip-kart ...vb.) aktarmaktaydı. Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin %51.0'ı (52 kişi) derslerini aktarırken öğrencinin derse aktif katılımını sağlamaktaydı (Tablo 3).

Araştırma grubunda 91 (%94.8) öğretim üyesi derste görsel materyal kullanmanın öğrenmeyi artırdığını, 3'ü (%3.1) öğrenmeyi etkilemediğini, 2'si (%2.1) ise olumsuz yönde etkilediğini düşünmekteydi. Öğretim üyelerinden 81'i (%79.4) ders öncesi görsel materyal hazırladığını ifade etmişken, 96'sı (%96.1) ders sunumunda görsel materyal kullandığını belirtmişti.

En çok tercih edilen görsel materyaller sırasıyla barkovizyon (%88.5), yazı tahtası (%37.5), tepegöz (%30.2), slayt (%24.0), video (%6.3) idi. Öğretim üyelerinin 73'ü (%71.6) öğrencilere anlattığı dersle ilgili ders notu verdiğini belirtti. Öğrenciye ders notu veren öğretim üyelerinin 11'i (%15.1) öğrenciye ders notu verilmesini uygun bulmamaktaydı. Ders notu olmayan 29 öğretim üyesinin 9'u (%31.0) öğrenciye ders notu verilmesini uygun bulmaktaydı. Ders notu verilmesini uygun bulanlar, öğrencinin ders öncesi

araştırmaya katılanların sayıları ve bölümlere dağılımı Tablo 1'de görülmektedir. Araştırma grubunun mezun oldukları üniversiteler Tablo 2'dedir. Anketi yanıtlayanların %65.7'si yardımcı doçenti ancak (mevcut bir öğretim görevlisi dışında) en yüksek yanıtlama yüzdesi (%84.2) doçentlere aitti. Temel Tıp ve Dahili Tıp Bölümlerinde çalışanların sırasıyla %79.2 ve %78.0'i anketi yanıtlarken, bu oran Cerrahi Tıp Bilimlerinde %64.9'du.

Anketi yanıtlayanların yaş ortalaması (min: 30 max: 59) 39.6±5.9'du ve 83 (%87.3)'ü erkekti. Öğretim üyeleri ortalama 15.7±5.7 (min: 6 max: 34) yıl önce fakülteden mezun olmuştu ve 6.1±5.0 (min: 4 ay- max: 30) yıldır öğretim üyeliği yapmaktaydı. Araştırmaya katılanlar ayda ortalama 21.7±18.9 saat ders vermekteydi.

Anketi yanıtlayanların 98'i (%96.1) derse girmeden önce ön hazırlık yaptığını, 87'si (%85.3) kaynak kitaplardan okuma ve ders notlarına göz atma, 81'i (%79.4) görsel materyal hazırlama, 52'si (%51.0)

Tablo 4 : Olumlu Eğitim Atmosferi oluşturmak için Öğretim Üyelerinin Uyguladığı Yöntemler

Yöntem	Sayı	%
Tanışma	64	62.7
Programın gözden geçirilmesi, önerilerin alınması	32	31.4
Isınma egzersizleri	17	16.7
Ses tonu vurgusunu uygun kullanmak	65	63.7
Konulara güçlü girişler yapmak	44	43.1
Öğrencilere isimle hitap etmek	46	45.1
Tekrarlayan sözcüklerden kaçınmak	25	24.5
Konudan konuya yumuşak ve mantıklı geçişler yapmak	47	46.1
Açık net olmak ve samimi saptamalar yapmak	69	67.6
Benzer örnekler vermek	58	56.9
Beden dilini doğru kullanmak	68	66.7
Giyimine dikkat etmek	74	72.5
Göz teması kurmak	80	78.4
Olumlu yüz ifadesi kullanmak	63	61.8
Sınıf içinde gezinmek, enerjik heyecanlı olmak	53	52.0
Öğrenciye yüzü dönük olmak	76	74.5
Tekrarlayan davranışlardan kaçınmak	30	29.4
Sıra ve kürsü arkasına saklanmamak	44	43.1
Negatif yüklü davranışlardan kaçınmak	37	36.3
Uygun dozda ve yerinde mizah kullanmak	67	65.7
Aralarda sohbet etmek ve ortak ilgi alanlarını ortaya çıkarmak	69	67.6

hazırlanmasını, dersin rahat dinlenmesini, dersten sonra tekrar edilmesini, bilgiye kolay erişilmesi sağlamak, ve önemli ayrıntıların kaçırılmasını önlemek amacıyla ders notu vermeyi uygun bulmaktaydı. Diğerleri konunun kaynak kitaplardan çalışılması gerekliliğine inandığı ve ders notunun öğrenciyi hazırlığa alıştırdığı ve tembelliğe ittiği, derste dikkati azalttığı düşüncesi ile ders notu verilmesini uygun bulmamaktaydı. Araştırmaya katılan öğretim üyelerinden çoğunluğu son bir yıl içinde olmak üzere- 34'ü (%33.3) daha iyi tıp eğitimi verme konusunda (en az bir) etkinliğe katılmıştı ve 85'i (%83.3) etkili eğitim yöntemleri hakkında bilgi almak istemekteydi. Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin uygun eğitim atmosferi oluşturulmasına yönelik uyguladığı yöntemler Tablo 4'de görülmektedir. Araştırma grubunda 53 kişi (%52.0) PDÖ+Entegre sistem; 24'ü (%23.5) PDÖ+Klasik sistem biçiminde karma sistemin uygun eğitim sistemi olduğunu düşünmekteydi. Yedi öğretim üyesi (%6.9) entegre sistemin, 2'si (%2.0) klasik eğitim sisteminin, 1'i yalnız PDÖ'nün uygun sistem olduğunu belirtmişti.

Diğerleri ya kararsızdı ya da fikir belirtmemişti.

Araştırmada öğretim üyelerinin çoğunluğu (74 kişi, %72.5) klinik beceri laboratuvarı kurulmasını mutlaka gerekli bulurken, 12'si (%12.8) bu konuda bilgisi ve fikri olmadığını ifade etmişti. Onbeş kişi (%14.7) öğrenci eğitimine yönelik beceri laboratuvarı kurulmasına gerek olmadığını ve/veya hastalar üzerinde gerçekçi öğrenme sağlandığını düşünmekteydi. Öğretim üyelerinin 72'si (%70.6) Fakültemizde Tıp Eğitimi Anabilim Dalı'nın kurulması gerektiğini, 15'i (%14.7) gerek olmadığını düşünüyordu. Onbeş kişi bu konuda fikir belirtmemişti. Tıp Eğitimi Anabilim Dalı'nın gerekli olduğunu düşünenler; eğitimin başarısını artırmak, iyi eğitim vermek, eğitimcilerin sürekli eğitimini sağlamak için ve ayrı ilgi, zaman ve uzmanlık gerektiren bir dal olduğunu düşündüğü için gerekli bulmaktaydı. Tıp Eğitimi Anabilim Dalı kurulmasını gereksiz bulanlar ise eğitimle ilgili çalışmaların idare tarafından getirilecek düzenlemelerle veya kurslarla yapılabileceğini, Anabilim Dalı kurmanın eğitimi iyiye götürmek için çözüm olmadığını düşünmekteydi. Bununla birlikte öğretim üyelerinin çoğunluğu (74 kişi, %72.5) Tıp Eğitimi Anabilim Dalı kurulması halinde işbirliğine açık olduğunu ifade etmişti.

"İyi bir tıp eğitimi verdiğinizizi düşünmeniz için mezun olan hekimlerin hangi özellikleri kazanmış olmalarını hedefliyorsunuz?" sorusuna cevap olarak; öğretim üyelerinin 36'sı (%35.3) birinci basamak sağlık hizmeti vermede yeterli ve iyi pratisyen hekim yetiştirmeyi, 18'i (%17.7) Tıpta Uzmanlık Sınavı'nda (TUS) başarılı olacak hekim yetiştirmeyi hedeflediğini belirtmişti. Özgüven kazandırmak, bilgi ile donatmak, araştırmacı hekim yetiştirmek diğer hedefler arasında yer almaktaydı.

Tartışma

Araştırma tanımlayıcı tipte olup, çalışmanın sonunda neden sonuç ilişkisi kurulması hedeflenmemiştir. Temel amaç öğretim üyelerinin özelde (SDÜ'de) ve genelde tıp eğitimine bakış açılarını ortaya koymaktır. Araştırma evrenine iletilen anketlerin %27.1'i geri dönmemiştir. Özellikle Cerrahi Tıp Bilimleri Bölümü öğretim üyelerinin yarısı anketi yanıtlayamamıştır. Cerrahi alanda eğitim verirken ve pratik uygulamalarla öğrencilerle daha yakın iletişim içinde olabilecek bu grup öğretim üyelerinin tıp eğitimi alanındaki önemli olabilecek düşünce ve önerilerinin bir kısmı bu nedenle çalışmada yer almamaktadır.

SDÜ Tıp Fakültesi entegre eğitim sistemi ile eğitim veren bir fakültedir. Araştırmada yalnız entegre sistemin uygun eğitim sistemi olduğunu düşünenlerin sayısı oldukça düşük iken özellikle entegre sistem ile birlikte PDÖ biçiminde karma eğitimi uygun bulanlar

çoğunlukta idi. Türk Tıp Eğitimi Kurumu Derneği ve Hacettepe Üniversitesi tarafından düzenlenen "Türkiye'de Tıp Eğitiminin Güncel Durumu" konulu toplantının çalıştay raporunda; öğretim üyelerinin sisteme inanması ve desteklemesi, ders anlatma alışkanlıklarından vazgeçebilmesi özellikle karma sistemin yerleşmesinde kritik bir aşama olarak bildirilmektedir (10). SDÜ Tıp Fakültesi öğretim üyelerinin çoğunluğunun karma sistemi uygun bulması, entegre sistemde aktif eğitimle birlikteliğe hazır olduklarını göstermektedir.

Tıp fakülteleri öğretim üyelerine, öğretim tekniğini (eğitibilim=pedagoji) öğretmek son yüzyılda özel bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Eski dönemlerde genellikle kendi bölümlerinde deneyimli öğretim üyelerini görerek, onlara yardımcı olarak bu konuda bilgi edinilmiştir. Öğretim tekniğinde, öğretim yöntemlerinde ve eğitime yardımcı aletlerdeki yeni gelişmelere ek olarak öğrencilerin zamanlarını daha etkin bir şekilde değerlendirmesinde gittikçe artan güçlükler, tıp eğitimcilerini, öğretim üyeleri için özel eğitim programları düzenlemeye zorlamış ve tıp fakültelerinin deneyimli öğretim üyelerinden pek çoğu, modern eğitim tekniklerini öğrenmek için başarılı girişimler yapmaya başlamışlardır. Kimi tıp fakülteleri de, öğretim üyeleri için bir eğitim sertifikasına sahip olmayı zorunlu kılmışlardır. Bu zorunluluğun gelecekte tıp fakültelerinde daha da geçerli olacağı belirtilmektedir (11). Aktif eğitime geçmiş birçok fakülte "Eğitim Becerileri Kursları" adı altında öğretim üyelerine bu konuda kurslar vermektedir (12). Araştırmada 1/3'lük grup benzer bir etkinliğe katılmıştı ve bu tür bir etkinliğe katılmaya istekli olanlar çoğunlukta idi.

Tıp eğitimcilerinin aklında "Öğrencileri nasıl seçmeli? Öğretim tekniğini ve eğitime yardımcı malzemeleri ne şekilde geliştirmeli? Öğretim üyelerinin ve öğrencilerin çalışma ve emeklerini nasıl değerlendirmeli? Bunların zamanlarını daha etkin bir şekilde nasıl kullanmalı vb." yanıtlanmamış pek çok sorun bulunmaktadır. Bu gibi sorular, tıp eğitimi alanında araştırma yapmayı gerektirmektedir. Gelişmekte olan pek çok tıp fakültesi, eğitimin niteliğini yükseltmek, eğitim sorunlarını çözmek ve öğretim kadrosuna yardımcı olmak amacıyla ayrı bir tıp eğitimi bölümü oluşturmuşlardır (11). Araştırmada az da olsa bir grup Tıp Eğitimi Anabilim Dalının kurulmasını, eğitimle ilgili çalışmaların idare tarafından getirilecek düzenlemelerle veya kurslarla yapılabileceğini düşünerek, gereksiz bulmaktadır. Bununla birlikte çoğunluğun Tıp Eğitimi Anabilim Dalı kurulması halinde işbirliğine açık olduğunu ifade etmesi olumludur.

Öğrencilerin mezuniyet sonrası yapacakları işler ve

sorumlulukları öncelikle ele alınmadıkça tıp eğitiminin amaçları kararlaştırılamaz. Bunun için önce içinde yaşanılan toplumu incelemek ve bu toplum için hangi niteliklerde hekime gereksinme olduğunu, ayrıca mezunların ne gibi durumlar ve koşullarla karşılaşacaklarını görmek ve anlamak gerekir. Hekimlerin çalıştırılma olanakları üç başlık altında sıralanabilir: Pratisyenler, uzmanlar ve araştırma uzmanları. Her ülkenin bu üç gruptaki hekimlere gereksinmesi vardır. Fakat her birine verilen öncelik ülkeden ülkeye değiştiği gibi, kimilerinde zamanla da değişmektedir. Bu nedenle dünya çapında geçerli olabilecek tıp eğitimi amaçlarını saptamak olanaksızdır. Her ülke ve hattâ her fakülte, kendi eğitim amaçlarını öğrencilerinin ileride çalışacakları işlere, yerlere ve özel gereksinimlerine göre ayarlamalıdır.

Her ne kadar, tıp eğitimi amaçlarındaki farklılık giderilemez bir durumda ise de, kimi genel nitelikleri birleştirmek elbette mümkündür. Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin temel amacı hekim yetiştirmek, onları, hastalarına olanakların elverdiği en yüksek düzeyde sağlık hizmeti verebilecekleri şekilde eğitmek, sakatları rehabilite edebilmeyi öğretmek, bireylerin sağlığını koruyarak çalışma güçlerini artırmalarını sağlamaya yardımcı olmalarını gerçekleştirmeye çalışmaktır (11).

Son yıllarda Türkiye'de mezuniyet öncesi tıp eğitiminin amaç ve hedefleri konusunda bir karmaşa yaşanmaktadır. Bu karmaşanın nedenlerinden biri, TUS'nın hem öğrenciler hem de tıp fakülteleri tarafından mezuniyet öncesi tıp eğitiminin odak noktasına konmuş olmasıdır (13). Bu durum, öğrencilerin anlamadan ezberledikleri, birinci basamakta çok ender karşılaşacakları uzmanlık düzeyinde ve nadiren kullanacakları bilgiler ile yüklenmesine neden olmaktadır. Araştırmada fakültemiz öğretim üyelerinin yalnız %17.7'si TUS'da başarılı olacak hekim yetiştirmeyi hedeflemekteydi. Birinci basamak sağlık hizmeti vermede yeterli hekim yetiştirmeyi hedefleyenler grubun 1/3'ünü oluşturuyorsa da toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi ve hastalıkların önlenmesi için gerekli bilgi ve anlayışın edindirilmesi için bu sayı artmalıdır.

Fakültemiz öğretim üyelerinin yaş ve öğretim üyeliği yaptığı süre ortalamalarına bakıldığında genç bir fakülte olarak değerlendirilebilir. Bu durum yeniliklere ve değişikliklere açık olabilecek bir ortam oluşturur düşüncesindeyiz. Grupta daha iyi tıp eğitimi için etkinliğe katılanların oranı azımsanmayacak düzeydedir. Bu katılımların özellikle son bir yıl içinde yapılmış olması, son yıllarda ülkemizde tıp eğitimi ile ilgili gelişmelerle paralel ve duyarlı bir grubun fakültemizde de olduğunu göstermektedir. Grupta Mesleki Beceri Laboratuvarı ve Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

kurulmasına sıcak bakmayan bir kesim olsa da özellikle bu konuda fikri olmayanların farkındalığı sağlandığında destekleyenlerin sayısının artacağı beklenmektedir.

Son söz olarak; Tıp fakültelerinde verilen eğitimler, eğitici merkezli ve yetişkin eğitimi tekniklerinin kullanılmadığı, büyük sınıf dersleri halinde sunuldukça; beceri geliştirme ve ustalaşmaya yönelik olmayan teorik düzeyde bilgi almış; eğitim hedefleri belirlenmediği, ülkesinin sağlık sorunlarından uzak, uzmanlığa özendirilmiş, birinci basamak hizmet organizasyonunu ve yürütülmesini bilmeyen hekimler mezun olacaktır. Ülkemiz sağlık sorunlarının çözümü için; öncelikli sağlık sorunlarının belirlenmesi, uygun örgütlenmenin sağlanması, kaynak ayrılması, işgücü planlaması yapılması ve tıp fakültelerinin nasıl bir hekim yetiştirmeyi amaçladıklarını yeniden tanımlayarak, bu doğrultuda hedef koymaları gereklidir (14). Ne mutlu ki araştırmanın sonucunda, fakültemiz öğretim üyelerinin bu kaygıları taşıdığı ve tıp eğitimine önem verdiği görülmektedir. Bu durum ileride yapılacak çalışmalar için umut vericidir. Ancak, doktorların, insanların sağlıklı olmaları için yetiştirilmesinin; yalnızca tıp eğitimini düzeltmekle sağlanamayacağını, ülkedeki tıp uygulamaları ve hizmet modeli ile birlikte ihtiyaca yönelik uyarlamalarla olabileceğini de belirtmek yerinde olur (15).

Kaynaklar

1. Taylor WC, Moore GT. Health Promotion and Disease Prevention: Integration into a Medical School Curriculum. Medical Education, 1994; 28: 481-487.
2. Schmidt GH, Magzoub M. Some principles Involved in Community-Based Education. Handbook of Community-Based Education: Teory and Practices. Maastricht: Network Publications, May, 2000.
3. Gürpınar E, Musal B. Tıp Eğitiminin Gelişim Süreci. Toplum ve Hekim 2003;18(6):446-451.
4. Saçaklıoğlu FB, Türk M. Topluma Yönelik Topluma Dayalı Tıp Eğitimi neden ve Nasıl? Toplum ve Hekim 2001; 16(3): 181-187.
5. World Federation for Medical Education (1988). Report of the World Conference on Medical Education. Edinburgh, 7-12 August 1988.
6. Sayek İ, Kılıç B. Türkiye'de Tıp Eğitimi. Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2002: s.7-32.(http://www.ttb.org.tr/MOTE_2002/index.pdf)
7. Özvarış ŞB, Dinçtürk AA, Akova M, Dalkara T, Sayek İ. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tıp eğitimini geliştirme konusunda yapılan çalışmalar. Hacettepe Tıp Dergisi 2000; 31(4): 377-382.
8. Abacioğlu YH, Çamsarı T, Atabey N, Alıcı E. Tıp Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme: Dokuz Eylül Yaklaşımı. O.M.Ü. Tıp Dergisi 1998; 15(1):1-15.
9. Elçin M. Tıp Eğitiminde Durum sistemler ve yönelimler. Hacettepe Tıp Dergisi 2000; 31;(4):370-372.
10. Türkiye'de Tıp Eğitiminin Güncel Durumu" Türk Tıp

- Eğitimi Kurumu Derneği ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi. 7 Kasım 2003 Toplantı Sonuç Bildirgesi.
11. Dirican R. Prof. Dr. Nusret Fişek'in Kitaplaşmamış Yazıları - III. Eğitim, Tıp Eğitimi, Uzmanlık, Sürekli Eğitim ve Diğer Konulardaki Yazıları. Türk Tabipleri Birliği. Ankara 1999. S.18-26.
12. İstanbul Üniversitesi Tıp Eğitimi Araştırma Uygulama Merkezi. <http://www.istanbul.edu/26.05.2004>.
13. Kılıç B, Sayek İ. Türkiye'de mezuniyet öncesi tıp eğitiminde varolan durum. Toplum ve Hekim 1997; 12:11-21.
14. Topuzoğlu A, Aksakoğlu G, Kılıç B. Tıp eğitimi açısından Türkiye'nin sağlık öncelikleri. Toplum ve Hekim 1997; 12:27-31.
15. Bulut A. Doktorlar Ne İçin? Mesleki Tıp Dergisi Doktor 2003; 13: 20-21.